

Interoperabilitatea datelor de cercetare (aspecte legale privind proprietatea intelectuală a datelor de cercetare)

Principii și ghiduri/norme de implementare

octombrie 2021

MINISTERUL CERCETĂRII,
INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

ue fiscdi

Unitatea Executivă pentru
Finanțarea Învățământului Superior,
a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

Cuprins

1. Introducere	3
2. Principiile care stau la baza interoperabilității datelor de cercetare (aspecte legale privind proprietatea intelectuală a datelor de cercetare).....	3
Principiul 1: Facilitarea accesului la date și reutilizarea datelor de cercetare cu respectarea prevederilor legale.....	5
Principiul 2: Determinarea drepturilor și responsabilităților privind datele de cercetare	5
Principiul 3: Echilibrarea intereselor din punct de vedere legal	6
Principiul 4: Stabilirea într-un mod clar, concis și transparent a drepturilor	7
Principiul 5: Promovarea armonizării drepturilor privind datele de cercetare.....	7
Principiul 6: Asigură atribuirea adecvată și recunoașterea contribuției la datele de cercetare	8
Tabelul 1: Rezumatul mecanismelor legale care promovează datele de cercetare deschise și interoperabilitatea acestora din punct de vedere legal	8
3. Referințe.....	9

1. Introducere

Prezentul document reprezintă un scurt rezumat al lucrării „[Legal Interoperability Of Research Data: Principles And Implementation Guidelines](#)”, rezultat al colaborării dintre [The Research Data Alliance](#) (RDA) și [Committee on Data for Science and Technology](#) (CODATA) materializată în cadrul „RDA –CODATA Legal Interoperability Interest Group 2016”. Membrii „RDA – CODATA Legal Interoperability Interest Group 2016” au analizat aspectele legale privind proprietatea intelectuală a datelor, iar rezultatul este un set de principii și orientări practice în implementare, care pot sprijini membrii comunității de cercetare în ceea ce privește accesul și reutilizarea datelor de cercetare din diverse surse, inclusiv schimbul de date. În acest context, efortul de standardizare a datelor de cercetare este necesar pentru a permite un schimb de date agil, bazat pe un format comun. De asemenea, soluțiile tehnologice trebuie avute în vedere pentru a dezvolta infrastructuri de cercetare de tip „e-infrastructură” necesare pentru a permite interoperabilitatea și integrarea datelor. În afară de aspectele tehnice, la fel de importante, sunt și aspectele legale, care trebuie luate în considerare.

2. Principiile care stau la baza interoperabilității datelor de cercetare (aspecte legale privind proprietatea intelectuală a datelor de cercetare)

Posibilitatea comunității de cercetare de a schimba, de a oferi acces și de a reutiliza datele de cercetare, precum și integrarea datelor din diverse surse pentru cercetare, educație și alte scopuri necesită reguli și practici eficiente privind interoperabilitatea din punct de vedere tehnic, sintactic, semantic și legal. Aceste principii se concentrează asupra aspectelor legale care privesc interoperabilitatea deoarece pare să existe neînțelegeri și o lipsă de cunoaștere și de îndrumare referitor la aspectele legale privind proprietatea intelectuală a datelor de cercetare în general.

Aspectele legale privind interoperabilitatea intervin la nivelul mai multor seturi de date, atunci când¹:

- termenii/condițiile legale de utilizare sunt clare și stabilite pentru fiecare set de date, de cele mai multe ori prin mijloace automate;
- termenii/condițiile legale de utilizare impuse fiecărui set de date permit crearea și folosirea unor seturi de date derivate sau combinate; și

¹ Publicația „Legal Approaches for Open Access to Research Data” – Doldirina Catherine, Eisenstadt Anita, Onsrud Harlan, Uhlir Paul.

- utilizatorii pot accesa și folosi în mod legal fiecare set de date fără să fie nevoie de autorizare din partea proprietarilor drepturilor asupra datelor pe fiecare caz în parte, prezumând că au fost îndeplinite condițiile cumulative de folosire al fiecărui set de date.

Atunci când datele provin din mai multe surse, setul de date rezultat va îngloba restricțiile impuse de fiecare sursă. Cele mai puține restricții conținute în setul de date inițial vor conduce la restricții puține pentru seturile de date derivate. Cele mai simple cazuri de interoperabilitate există atunci când seturile de date sunt identificate în mod clar ca neavând niciun fel de restricții din punct de vedere legal².

Scopul lucrării [„Legal Interoperability Of Research Data: Principles And Implementation Guidelines”](#) se limitează la legile și politicile aplicabile accesului și reutilizării datelor, fie produse de cercetători sau utilizate în cercetare și alte activități. Această lucrare se concentrează în mod special pe integrarea acestor date în scopul cercetării în contextul legii privind drepturile de proprietate intelectuală. În plus, având în vedere că se concentrează și pe facilitarea schimbului, accesului liber și (re)utilizarea datelor, aceste principii care privesc aspectele legale privind interoperabilitatea sunt orientate în principal către datele care sunt finanțate de sectorul public. Multe probleme apar, totuși, la intersecția între diverse discipline, instituții, sectoare de activitate sau țări. Lucrarea menționată mai sus nu urmărește să acopere protecția datelor de cercetare care privesc viața privată a persoanelor, securitatea națională, siguranța, sau alte aspecte care nu au legătură cu prevederile legale, cu excepția cazului în care acestea au legătură cu accesul și interesul public de reutilizare.

Aceste principii care privesc aspectele legale privind interoperabilitatea pot sprijini membrii comunității de cercetare – agenții de finanțare, manageri ai infrastructurilor de date de cercetare, bibliotecari, arhiviști, editori, factori de decizie, universități, cercetători, precum și consilieri juridici – care sunt implicați în activități care presupun accesul și reutilizarea datelor de cercetare din diverse surse.

Următoarele principii privind interoperabilitatea datelor de cercetare, care privesc aspecte legale privind proprietatea intelectuală a datelor, se concentrează asupra tuturor tipurilor de date care sunt folosite în principal în cercetarea finanțată din fonduri publice:

1. Facilitarea accesului la date și reutilizarea datelor de cercetare cu respectarea prevederilor legale
2. Determinarea drepturilor și a responsabilităților privind datele de cercetare

² Publicația “Legal Approaches for Open Access to Research Data” – Doldirina Catherine, Eisenstadt Anita, Onsrud Harlan, Uhlir Paul.

UNIUNEA EUROPEANĂ

3. Echilibrarea intereselor din punct de vedere legal
4. Stabilirea într-un mod clar, concis și transparent a drepturilor
5. Promovarea armonizării drepturilor privind datele de cercetare
6. Asigură atribuirea adecvată și recunoașterea contribuției la datele de cercetare

Principiul 1: Facilitarea accesului la date și reutilizarea datelor de cercetare cu respectarea prevederilor legale

Instrucțiunea 1A. Accesul și reutilizarea datelor de cercetare ar trebui să fie libere și nerestricțive ca regulă de bază, sau dacă nu, să fie asigurate utilizatorilor cele mai puține limitări/restricții posibile;

Instrucțiunea 1B. Guvernele, instituțiile sau cercetătorii pot aplica unul sau un cumul de instrumente legale pentru a plasa colecții de date de cercetare în spațiul public, fara restricții privind reutilizarea;

Tablelul 1 de mai jos sumarizează ce pot face guvernele, și ce pot face cercetătorii și instituțiile lor – guvernamentale sau non-guvernamentale - pentru a promova accesul liber și gratuit la date, fără restricții privind reutilizarea, asigurând astfel interoperabilitatea cu respectarea prevederilor legale.

Instrucțiunea 1C. Licențele „Creative Commons (CCO)” sau „Public Domain Dedication & License (PDDL)” sunt preferate - abordare non-guvernamentală pentru facilitarea interoperabilității din punct de vedere legal a datelor de cercetare. Licențele non-restricțive de tipul “common-use, attribution-only, CC-BY 4.0” poate fi, de asemenea, luate în considerare atunci când se diseminează datele pentru utilizarea în sens larg.

Instrucțiunea 1D. În aplicarea termenilor și condițiilor de acces și reutilizare a oricăror date de cercetare puse la dispoziția publicului, toți membrii comunității de cercetare ar trebui să pună aceste date la dispoziția tuturor utilizatorilor, inclusiv celor mai defavorizați.

Principiul 2: Determinarea drepturilor și responsabilităților privind datele de cercetare

Instrucțiunea 2A. Persoanele care diseminează datele de cercetare trebuie să stabilească cine sau care entitate are drepturile asupra colecției de date înainte ca aceasta să fie diseminată către alți utilizatori.

MINISTERUL CERCETĂRII,
INOVARII ȘI DIGITALIZĂRII

ue fiscdi

Unitatea Executivă pentru
Finanțarea Învățământului Superior,
a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrucțiunea 2B. Este de asemenea, responsabilitatea utilizatorilor de date să respecte drepturile aplicabile colecției de date de cercetare, precum și drepturile specifice ale utilizatorilor din jurisdicția unde aceste date sunt folosite.

Instrucțiunea 2C. Reprezentanții comunităților de cercetare care sunt de asemenea, experți în politici și aspecte legale sunt încurajați să participe în forurile care dezvoltă și implementează legile sau alte norme care guvernează accesul, reutilizarea și interoperabilitatea din punct de vedere legal a datelor de cercetare.

Instrucțiunea 2D. Un proces educațional foarte bine conceput pentru cercetători cu privire la drepturile și responsabilitățile privind datele de cercetare ar trebui dezvoltat și adoptat de instituțiile relevante.

Principiul 3: Echilibrarea intereselor din punct de vedere legal

Instrucțiunea 3A. Ca regulă de bază, ar trebui să se renunțe pe cât posibil la drepturile de proprietate intelectuală în cazul instituțiilor publice sau în cazul colecțiilor de date de cercetare finanțate din fonduri publice, și acestea ar trebui aplicate într-o manieră cât mai puțin restrictivă.

Instrucțiunea 3B. Guvernele și instituțiile publice de cercetare trebuie să justifice orice restricție suplimentară privind datele de cercetare care sunt impuse peste restricțiile privind accesul și reutilizarea, definite de legislația în vigoare.

Instrucțiunea 3C. Decidenții ar trebui să ia în considerare interesele publice în dezvoltarea regulilor de acces și utilizare a datelor de cercetare generate de sectorul public.

Instrucțiunea 3D. Organizațiile publice responsabile de finanțarea cercetării și proprietarii drepturilor asupra datelor de cercetare publice, ar trebui să reducă la minimum necesar perioada de embargo în care utilizează în regim propriu/exclusiv datele de cercetare.

Instrucțiunea 3E. Ca regulă implicită, toți proprietarii de drepturi asupra datelor de cercetare care sunt parțial sau integral finanțate de către sectorul public trebuie să evite folosirea contractelor sau acordurilor individuale care restricționează accesul la date și reutilizarea acestora.

MINISTERUL CERCETĂRII,
INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

ue fiscdi

Unitatea Executivă pentru
Finanțarea Învățământului Superior,
a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

UNIUNEA EUROPEANĂ

Principiul 4: Stabilirea într-un mod clar, concis și transparent a drepturilor

Instrucțiunea 4A. Folosirea declarațiilor/formulelor standardizate în format electronic cu privire la drepturile legale păstrate (dacă există) de către proprietarii drepturilor și furnizorii de date de cercetare pot ajuta în asigurarea comprehensibilității acestora de către publicul larg, inclusiv computere.

Instrucțiunea 4B. Proprietarii drepturilor asupra oricăror date folosite în cercetare ar trebui să beneficieze de consiliere juridică de specialitate atunci când este necesar să se determine legile aplicabile și clarificarea diferențelor dintre jurisdicții.

Instrucțiunea 4C. Proprietarii drepturilor ar trebui să informeze utilizatorii despre orice termeni și condiții speciale de utilizare.

Principiul 5: Promovarea armonizării drepturilor privind datele de cercetare

Instrucțiunea 5A. Decidenții din cercetare, precum și practicienii pot folosi atât abordarea de sus în jos, cât și de jos în sus, și le pot combina pentru armonizarea drepturilor privind datele de cercetare.

Instrucțiunea 5B. Acțiunile de jos în sus, bazate pe mecanisme voluntare și de drept privat, pot fi abordări eficiente pentru cercetătorii individuali sau instituții, care pot fi luate în considerare în absența acțiunilor la nivel guvernamental, dar care sunt mai degrabă acțiuni fragmentate și mai puțin armonizate.

Instrucțiunea 5C. Armonizarea de sus în jos prin legi puternice, precum tratatele multilaterale sau acordurile executive, sau legislația națională sau reglementările administrative, poate funcționa în anumite contexte și poate fi de foarte mare folos ca instrument de armonizare la o scară mai amplă.

Instrucțiunea 5D. Abordările bazate pe proces, precum aplicațiile și instrumentele folosite pentru luarea deciziilor (e.g. „workflows decision-making charts”, „scoreboards”) pot fi considerate instrumente folositoare pentru promovarea armonizării.

MINISTERUL CERCETĂRII,
INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

ue fiscdi

Unitatea Executivă pentru
Finanțarea Învățământului Superior,
a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

Principiul 6: Asigură atribuirea adecvată și recunoașterea contribuției la datele de cercetare

Instrucțiunea 6A. Atribuirea datelor de cercetare folosite în obținerea oricărui rezultat științific ar trebui să fie o convenție normativă stabilită de bunele practici și politica de cercetare, și de preferință nu printr-un mandat legal sau prin cerințele unei licențe.

Tabelul 1: Rezumatul mecanismelor legale care promovează datele de cercetare deschise și interoperabilitatea acestora din punct de vedere legal³

Tip de mecanism legal	Scurtă descriere
Mecanisme guvernamentale	
Înțelegeri/Acorduri interguvernamentale	Guvernele pot iniția tratate sau acorduri internaționale (multilaterale sau bilaterale) care creează obligații între guverne pentru a exclude datele generate sau finanțate de guvern de la protecția drepturilor de proprietate intelectuală, și care ar trebui făcute disponibile în mod public, dacă nu se aplică și alte restricții.
Politici interguvernamentale	Organizațiile internaționale sau interguvernamentale pot adopta politici pentru a face publice anumite tipuri de date de cercetare finanțate din fonduri publice, fără restricții de utilizare sau reutilizare.
Legislație națională, regulamente sau politici	Guvernele naționale pot adopta legi, pot emite reglementări la nivel ministerial sau pot adopta o gamă largă de politici pentru plasarea datelor de cercetare finanțate din fonduri publice în domeniul public. Agențiile guvernamentale de finanțare a cercetării și centrele sau serviciile de date la nivel guvernamental pot include cerințe în proiecte sau contracte pentru ca datele de cercetare rezultate să fie disponibile public, fără restricții de utilizare sau reutilizare.
Mecanisme non-guvernamentale și guvernamentale	
Creative Commons Public Domain Mark (CC PDM, http://creativecommons.org/choose/mark/)	“CC Public Domain Mark” este utilizată în cazul colecțiilor de date asupra cărora orice potențial drept de autor a expirat sau nu a existat niciodată și, care astfel, sunt deja în domeniul public, permițând identificarea lor mai clară prin căutarea pe web la nivel global. Cu excepția datelor regăsite în domeniul public (de exemplu, fapte) și a datelor conținute în documentele istorice care au fost digitalizate, puține colecții de date ar trebui să aibă această licență aplicată.

³ Publicația “Legal Approaches for Open Access to Research Data” – Doldirina Catherine, Eisenstadt Anita, Onsrud Harlan, Uhlir Paul.

<p>Creative Commons No Rights Reserved Instrument (CC0, http://creativecommons.org/choose/zero/)</p>	<p>În măsura în care este posibil, având în vedere legile în vigoare, persoana sau autoritatea care aplică licența „CC0” la o lucrare, renunță la toate drepturile de autor și la drepturile conexe asupra operei/lucrării („EU sui generis database right”⁴).</p> <p>A fost declarată compatibilă cu definiția dată de către „Open Definition Advisory Council” http://opendefinition.org/licenses/.</p>
<p>Open Data Commons Public Domain Dedication and License (PDDL, https://opendatacommons.org/licenses/pddl/1-0/)</p>	<p>Licența „PDDL” permite utilizatorului bazei de date să „copieze, distribuie și să utilizeze baza de date”; să „producă lucrări pe baza informațiilor din baza de date”; și să „modifice, transfere și construiască utilizând baza de date”. A fost declarată compatibilă cu definiția dată de către „Open Definition Advisory Council” http://opendefinition.org/licenses/.</p>
<p>Creative Commons Attribution 4.0 License (CC-BY 4.0, https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode)</p>	<p>Licența „CC-BY 4.0” este cea mai puțin restrictivă dintre licențele „Creative Commons”. Licența permite utilizatorului să partajeze / utilizeze și să adapteze materialul cu cerințe minime de atribuire. A fost declarată compatibilă cu definiția dată de către „Open Definition Advisory Council” http://opendefinition.org/licenses/.</p>
<p>Politici și acorduri non-guvernamentale</p>	<p>Organizațiile non-guvernamentale pot implementa politici sau pot încheia acorduri între membrii instituționali ai unui consorțiu, prin care să nu-și păstreze niciun drept asupra datelor de cercetare.</p>

Mai multe detalii privind implementarea principiilor privind interoperabilitatea datelor de cercetare din punct de vedere legal pot fi găsite în lucrarea „[Legal Interoperability Of Research Data: Principles And Implementation Guidelines](#)” rezultat al colaborării dintre The Research Data Alliance (RDA) și Committee on Data for Science and Technology (CODATA).

3. Referințe

Legal Interoperability Of Research Data: Principles And Implementation Guidelines, <https://zenodo.org/record/162241#.YVrqCNVBzIW>

⁴ <https://www.openaire.eu/sui-generis-database-right-sgdr>